

BAAC-advies, project A-22.0368

drs. M.E. van Vliet (KNA-Archeoloog MA) & L.A. Tebbens (senior adviseur archeologie)

Datum: 07-12-2022

1. Inleiding

Van Wijnen projectontwikkeling is voornemens om aan de Bovenste Straat in Echt, ter hoogte van huisnummers 34 t/m 44A, de locatie te ontwikkelen tot woongebied. De panden met huisnummer 42-44A worden gesloopt; de panden 34 t/m 40A blijven behouden en zullen worden getransformeerd naar appartementen en studio's. In totaal zullen 43 woningen (nieuwbouw en transformatie) worden gerealiseerd in het gebied, met parkeerplaatsen in het midden van het terrein. (afb. 1). Het totale plangebied omvat circa 4.000 m² en betreft een behoudenswaardige vindplaats.

In het huidige ontwerp is het gebied opgedeeld in vier gebouwcomplexen (A, B, C, D) en een binnenterrein (E) (afb. 1). Complex A bestaat uit appartementencomplexen, de complexen B en D zijn stadswoningen en E betreft het binnenterrein ten behoeve van parkeren en openbaar groen. In de plannen is rekening gehouden met het behoud van de meeste bestaande bebouwing aan de Bovenste straat. Hierdoor zal voor complex C de bebouwing aan de Bovenste straat niet worden gesloopt en zullen bodemverstorende activiteiten zich beperken tot het achterterrein (afb. 5). Voor appartementencomplex A zal 60 cm -mv worden ontgraven, voor de stadswoningen zal 40 cm -mv worden ontgraven, het binnenterrein zal tussen 40 en 60 cm -mv worden ontgraven. Bovendien is sprake van de verwijdering van funderingen ter hoogte van de te slopen bebouwing; de verwachting is dat deze funderingen tot een diepte van circa 80 cm -mv reiken.¹ Het archeologische niveau in het plangebied kan verwacht worden tussen 60 en 80 cm -mv. Deze verstoringsdiepten vormen het uitgangspunt van dit document. Als die diepten wijzigen, zal ook het advies en eventueel de besluitvorming aangepast moeten worden.

Omdat de huidige bebouwing deel uit maakt van de historische kern, is een bouwhistorische waardestelling uitgevoerd. Op de resultaten van dit onderzoek zal verderop in het document dieper worden ingegaan. Op dit moment is het uitgangspunt dat het grootste deel van de huidige bebouwing behouden zal blijven. De gebouwen op de adressen Bovenste straat 42 en 44 bevinden zich echter in dermate slechte staat, dat deze gesloopt zullen worden.

Door graafwerkzaamheden ten behoeve van de sloop van de bestaande panden en bouwrijp maken voor de nieuwbouw zal de bodem deels worden verstoord. Het plangebied maakt deel uit van een terrein van hoge archeologische waarde (AMK-terrein 16581: de historische kern van Echt). Omdat het volledige terrein een dubbelbestemming archeologie heeft, dient in het kader van een zorgvuldige omgang met het erfgoed een archeologisch onderzoek te worden verricht. Vooronderzoek is al uitgevoerd in 2008 en 2009 (zie hieronder en afb. 2-4). In 2009 is na proefsleuvenonderzoek door BAAC het toen onderzochte gebied volledig als behoudenswaardige vindplaats aangeduid.² Destijds is geadviseerd om archeologische resten *in situ* te behouden en, indien dit niet mogelijk is, het volledige gebied te onderzoeken door middel van een definitieve opgraving.

¹ Deze verwachting is gebaseerd op oude bouwtekeningen.

² Dyselinck 2009.

Vanwege deze voorgaande onderzoeken en het gedane advies, achten wij het uitvoeren van een bureauonderzoek hier een gepasseerd station. Ook een booronderzoek, om eventuele verstoringen binnen het plangebied in kaart te brengen, zien wij hier niet als de juiste strategie. In een boring is het verschil tussen recente of oudere (bijvoorbeeld middeleeuwse) grondverstoringen heel lastig te zien.

Binnen het archeologisch bestel in Nederland is afgesproken dat behoud *in situ*, waar mogelijk, altijd de voorkeur geniet t.o.v. destructief onderzoek. . Pas indien behoud *in situ* niet mogelijk blijkt, komt behoud *ex situ* door opgraving in beeld. In dit document zullen wij een advies geven m.b.t. het opgraven van archeologische waarden versus behoud *in situ*.

2. Bouwhistorisch onderzoek

Het bouwhistorische onderzoek is in de zomer van 2022 uitgevoerd door ANNO bouwhistorie. Hierbij is gekeken naar het exterieur van de panden aan de Bovenste straat 34-44.

Hierbij is geconcludeerd: *“De huidige bebouwing van de Bovenstestraat 34-44 is tot stand gekomen tussen het einde van de negentiende en het begin van de 21ste eeuw, maar het gebied verschijnt al op zestiende eeuws kaartmateriaal. (...) De architectuurhistorische waarde van de bebouwing is in vergelijking met andere delen van de Bovenstestraat niet bijzonder hoog te noemen. Ook de bouwhistorische waarde van het gebied is op de bebouwing van nummer 36 na verwaarloosbaar.”*³

Het pand aan de Bovenste straat 36 is het oudste in dit deel van de straat. Voornamelijk de gevel wordt aangeduid als *“interessant”*. Ook de poortonderdoorgang naar het achtererf wordt genoemd als *“een belangrijke verschijning in het straatbeeld”*.⁴

In het rapport worden de volgende aanbevelingen gedaan:

“Onderzocht zou moeten worden in hoeverre de verschijningsvorm aan de voorzijde van pand 36 kan worden verbeeld in de nieuwbouw. Zo zou de gevelarchitectuur kunnen teruggrijpen op de percelering en korrelgrootte van de huidige panden en deze verbeelden. Denk hierbij vooral aan de grote poort, ritmiek en detaillering. De gevelsteen zou een mooie herinnering aan de bestaande bebouwing zijn. Deze zou met toevoeging van een plaquette en QR code gebruikt kunnen worden om het verhaal van de plek te vertellen”.⁵

³ Pellemans 2022, 75.

⁴ Pellemans 2022, 76.

⁵ Pellemans 2022, 77.

3. Archeologisch vooronderzoek

In het plangebied zijn drie vooronderzoeken uitgevoerd, te weten een booronderzoek en twee proefsleuvenonderzoeken, die hieronder kort zullen worden toegelicht. Tevens is de kans groot om funderingsresten en muurresten aan te treffen uit de periode van voor 1832, waarop we hier in paragraaf 3.1 kort ingaan.

3.1 Kadastrale minuut 1820-1832

De eerste kadastrale kaarten in Nederland verschenen in de periode 1820-1832. De gebouwen die zichtbaar zijn op deze kadastrale minuut kunnen dus in elk geval worden gedateerd vóór 1832. Echter, er is weinig bekend over de exacte ouderdom van deze gebouwen. Gebouwen die zichtbaar zijn op de kadastrale minuut van 1832 kunnen ook voorgangers hebben gehad en zijn daarom archeologisch relevant. Zij maken deel uit van de behoudenswaardige vindplaats. Ook binnen het huidige plangebied is bebouwing zichtbaar op de kadastrale minuut (afb. 5, groen gearceerde zones). Deze bebouwing is in de loop der tijd gesloopt en nieuwe gebouwen zijn ervoor in de plaats gekomen. Echter, de kans is groot dat onder de vloeren van deze huidige bebouwing, de funderingsresten van de oude bebouwing intact zijn gebleven. Deze funderingen kunnen zich al op 30 cm -mv manifesteren en het is zelfs mogelijk dat enkele vloeren bewaard zijn gebleven. Bij het onzorgvuldig slopen van de huidige bebouwing is het goed mogelijk dat deze oude funderingen zullen worden aangetast. In dat geval zal dan geen sprake zijn van behoud *in situ*. De oudste kadastrale kaart is bovendien een momentopname: terreinen die niet bebouwd zijn tussen bestaande panden op die kaart, kunnen wél bebouwd zijn geweest met houtbouw of vroege steenbouw in bijvoorbeeld de late middeleeuwen en vroege nieuwe tijd, zoals het 16e-eeuwse kaartmateriaal ons toont langs de Bovenste straat.

3.2 Proefsleuvenonderzoek (2001)

In 2001 is een eerste proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Edith Steinstraat. Dit onderzoek is uitgevoerd door de provincie Limburg, onder leiding van de heer Fons Horbach. De onderzoeksresultaten hiervan waren ons niet bekend bij het schrijven van dit document, maar zijn te bekijken in het Museum van de Vrouw, te Echt. De resultaten zijn voor zover wij weten uiteindelijk niet uitgewerkt tot een rapport en het opsporen van die resultaten behoorde niet tot de adviesopdracht.

3.3 Booronderzoek (2008)

In 2008 heeft RAAP een booronderzoek uitgevoerd in dit gebied (afb. 1). In het gebied zijn vier boringen geplaatst met een diameter van 15 cm, hetgeen niet veel is vanwege de destijds beperkte toegang tot het gebied. Het rapport staat niet tot onze beschikking, maar de volgende notitie staat vermeld in Archis.⁶

“Bij een kort bezoek aan het plangebied, visuele inspectie, zijn enkele boringen gezet om inzicht te krijgen in de bodemopbouw. Tijdens dit booronderzoek werden scherven uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd opgeboord. De bodemopbouw in het plangebied is vrij divers, maar toch zijn enkele algemene lijnen te schetsen. De bodem bestaat tot circa 0,8 m -mv uit (donker) bruingrijs tot grijsbruin leemarm zand, dat vermoedelijk uit een esdek en/of ophogingslagen bestaat. Onder dit pakket komt het natuurlijke sediment voor dat uit Maasafzettingen uit het Weichselien bestaat. Het betreft in het algemeen leemarm, (fijn) zand, waarin plaatselijk kleilagen voorkomen. Deze afzettingen worden naar onder toe minder lemig, maar grindrijke zandlagen zijn niet aangetroffen. Boring 4 moest op een diepte van 1,7 m -mv worden gestaakt vanwege het voorkomen van ondoordringbaar steen. Dit was geen baksteen of mortel, maar vermoedelijk (hard-) steen. De meeste archeologische indicatoren zijn aangetroffen in (donker)bruingrijs tot grijsbruin leemarm

⁶ Van Dijk 2008.

zand, het vermoedelijke esdek en/of ophogingslagen. Hoewel de vondsten uit boring 4 mogelijk niet in situ lagen maar uit secundaire context afkomstig zijn, wijzen ze toch op activiteiten in deze periode in het plangebied of haar directe omgeving (in elk geval de historische kern van Echt) omdat ze uit deze kern afkomstig zijn. De boorvondsten wijzen in hun algemeenheid in elk geval op bewoning in het gebied vanaf de Late Middeleeuwen."

3.4 Proefsleufonderzoek (2009)

De eerste bevindingen van het booronderzoek in 2008 zijn deels ondersteund door het proefsleuvenonderzoek door BAAC in 2009 (afb. 1-3).⁷ In totaal is toen met twee proefsleuven een oppervlakte van 160 m² onderzocht, waarbij 66 vondsten zijn aangetroffen, waarvan 50 stuks bij aanleg van het vlak. Dit suggereert dat onder een beschreven nivelleringslaag (20 cm) en een beschermend esdek (ca. 40 cm) archeologische resten kunnen worden verwacht. Tevens is aangegeven dat de dikte van ophogingslagen sterk varieert binnen het plangebied. De ophogingslagen waren het dunst aan de zijde van de Bovenste straat, maar namen in dikte toe tot meer dan 60 cm richting het achterterrein (zie hier onder). Het aandeel recente verstoringen was gering. Een geplande derde proefsleuf kon destijds niet aangelegd worden vanwege de toen nog aanwezige bebouwing.

De scherven aardewerk (52 stuks) kunnen worden gedateerd in de bronstijd/ijzertijd, de Romeinse tijd, de vroege middeleeuwen, en de volle middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd (900-1800). De meeste scherven dateren uit de prehistorie tot en met de volle middeleeuwen. Tevens is (natuur)steen, bouwkeramiek, dierlijk bot en metaal aangetroffen. Bovendien zijn 17 sporen (exclusief natuurlijke verstoringen) aangetroffen die grofweg in de periode middeleeuwen-nieuwe tijd kunnen worden gedateerd. Deze sporen betroffen voornamelijk paalsporen en kuilen en lagen op een hoogte tussen 28,34 m en 28,61 m +NAP. Het maaiveld ligt rond 29,29 m +NAP. In het dagrapport wordt gesproken van een sporenvlakdiepte van 105 cm -mv in werkput 1. Uit het definitieve rapport kan worden opgemaakt dat in werkput 2 het sporenvak op ongeveer 60 cm -mv lag. Vier paalsporen maken mogelijk deel uit van de wand van een bootvormig woonstalhuis, waarmee de kans zeer groot is dat in het plangebied tenminste een nederzetting uit de vroege of volle middeleeuwen aanwezig is (ca. 10^e-12^e eeuw). Tevens is een kuil gevonden, waarin aardewerk uit de vroege middeleeuwen (500-700 AD) aanwezig was. Omdat in het gebied ook ouder aardewerk gevonden is, kunnen oudere perioden niet worden uitgesloten. Het merendeel van de vondsten betreft namelijk keramiek uit de ijzertijd en de vroege en volle middeleeuwen.⁸

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek, heeft BAAC toentertijd geadviseerd om de resten *in situ* te behouden, en als dat niet mogelijk was het volledige gebied te onderzoeken door middel van een definitieve opgraving. Gezien de meest geringe diepte van het sporenvak op circa 60 cm -mv en rekening houdend met een buffer van 20 cm, is behoud *in situ* mogelijk indien toekomstige ontgravingen/verstoringen ten behoeve van bouwrijp maken beperkt zouden blijven tot maximaal 40 cm onder huidig maaiveld en indien de sloop van eventuele funderingen beperkt blijft tot aan het maaiveld.

⁷ Dyselinck 2009: BAAC-rapport A-09.0071.

⁸ Dyselinck 2009, 3.

4. Plan van Aanpak en advies bij de geplande ontwikkeling

De geplande werkzaamheden in het gebied hebben bij ontgravingen dieper dan 40 cm -mv en bij de sloop van panden en funderingen een dermate verstorend karakter dat met name aan de zijde van de Bovenste straat archeologische waarden verstoord dreigen te worden. In dit hoofdstuk wordt hier nader op ingegaan en zal een advies worden gegeven voor drie afzonderlijke deelgebieden.

4.1 Bouwhistorisch onderzoek

Ten tijde van het schrijven van dit advies was het bouwhistorisch onderzoek net afgerond en de resultaten daarvan zijn in hoofdstuk 2 kort samengevat.. Het rapport zal nu ter beoordeling worden voorgelegd aan het servicecentrum MER. Zij zullen in overleg treden met de opdrachtgever over de implicaties van dit rapport en uiteindelijk een advies neerleggen bij de gemeente. De gemeente zal besluiten of zij het advies van de monumentencommissie zullen opvolgen.

4.2 Archeologisch vervolgonderzoek versus behoud 'in situ'

De dubbelbestemming archeologie binnen het gebied geldt voor het hele terrein, waarbij de beleidskaart aangeeft dat nader onderzoek vereist is bij alle grondroerende activiteiten dieper dan 40 cm -mv. Tijdens overleg op 21-7-2022 heeft de opdrachtgever aangegeven dat zal worden gestreefd naar *in situ* behoud van de archeologische waarden op een zo groot mogelijk deel van het terrein. Alle geplande nieuwbouw zal op heipalen worden gezet, om op die manier 'archeologievriendelijk' te kunnen bouwen.

De terreinen ter hoogte van '**appartementencomplex A**' (afb. 1) zullen tot een diepte van 60 cm -mv worden ontgraven. De archeologische waarden ter hoogte van '**complex A**' (afb. 1) kunnen worden verwacht op een diepte van ongeveer 80 cm -mv en zouden dan *in situ* kunnen worden behouden, mits het palenplan niet al te dicht is (oppervlakte van de verstoring door de heipalen dient minder te zijn dan 5% van het te bebouwen vlak). In de huidige plannen wordt het palenplan conform deze richtlijnen vormgegeven. De archeologische dubbelbestemming op dat deel van het plangebied zal dan gehandhaafd moeten worden, opdat de archeologische resten ook in de toekomst beschermd zullen blijven.

Voor de **stadswoningen** op het terrein van '**complex B**' (afb. 1) zal volgens de opdrachtgever tot maximaal 40 cm -mv worden ontgraven, waardoor archeologisch (vervolg)onderzoek op deze plek conform het bestemmingsplan niet is vereist. Indien door de opdrachtgever andere keuzes worden gemaakt binnen dit gebied, waardoor de bodem wordt verstoord of dieper wordt uitgegraven, dan zal aanvullend archeologisch onderzoek nodig zijn.

Complex C (afb. 1) betreft de transformatie van de huidige hoofdbebouwing (huisnummers 34 t/m 40A) naar appartementen en studio's. Hier zullen dus geen grondverstorende activiteiten worden uitgevoerd. In dat geval is geen archeologisch onderzoek van toepassing. Bij de sloop van de aanbouwen aan de achterzijde zal wel (vervolg)onderzoek aan de orde zijn, vanwege aanwijzingen voor historische bebouwing op de kadastrale kaart van 1832 op die locatie (afb. 5) en omdat het totale plangebied groter is dan 100 m².

Hier zal de sloper een specifieke sloopinstructie krijgen m.b.t. het rechtstandig verwijderen van de funderingen van de aanbouwen. Hiermee worden de aangrenzende vlakken minimaal verstoord. Wel adviseren wij om de start van de ondergrondse sloop archeologisch te begeleiden, waarna (afhankelijk van de aangetroffen resten) eventueel kan worden op- of afgeschaald.

Voor de bouw van **stadswoningen** op het terrein van '**complex D**' (afb. 1, huisnummers 42-44A) zal de huidige bebouwing moeten worden gesloopt. Onder deze bebouwing kunnen funderingen van gebouwen daterend van voor 1832 worden verwacht. Ook op het achterterrein kunnen funderingen uit deze periode worden verwacht. De bestaande funderingen zullen volledig worden verwijderd tot de te verwachten diepte van circa 80 cm -mv. De kans op verstoring van de bodem is hier aanzienlijk, zowel van de huidige funderingen als de aangrenzende vlakken. Behoud *in situ* is hier niet mogelijk en maakt archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Geadviseerd wordt om de bovengrondse delen van de (te slopen) huidige bebouwing te slopen tot op het maaiveld. Vanaf het maaiveld zal archeologisch onderzoek plaats moeten vinden, in de vorm van een opgraving. Dit kan zowel een 'standaard' opgraving zijn, als een opgraving in de 'variant archeologische begeleiding'. Ongeacht de variant is de werkwijze hetzelfde. Tijdens de opgraving zal de grond laagsgewijs worden ontgraven, om vervolgens de fundering ondergronds te kunnen verwijderen. Bij het aantreffen van oude funderingen en andere archeologische resten (zoals paalkuilen), zullen de archeologen deze documenteren en onderzoeken alvorens ze kunnen worden verwijderd.

Op het **binnenterrein** (afb. 1: E) kunnen, conform opgave van de opdrachtgever en de huidige plannen, alle eventueel aanwezige archeologische resten *in situ* worden behouden. Dat betekent dat ontgravingen/verstoringen beperkt dienen te blijven tot maximaal 60 cm -mv, aangezien het archeologisch relevante sporenveld hier op circa 80 cm -mv en dieper ligt. Op plekken waar huidige bebouwing zal worden gesloopt, zullen de funderingen van recente bebouwing rechtstandig moeten worden verwijderd. Bij het alsnog aantreffen van oude funderingen dienen deze echter ook gedocumenteerd te worden (opgraving, variant archeologische begeleiding). Omdat een sloper lastig onderscheid zal kunnen maken tussen archeologisch relevant muurwerk en subrecent muurwerk, is aan te raden hier een sloopinstructie mee te geven. Op deze manier zullen geen archeologische resten verloren gaan.

Voor het gehele plangebied geldt:

Indien niet aan de gestelde voorwaarden en/of de maximale ontgravingsdiepten kan worden voldaan, zal archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving (standaard, of variant begeleiding) noodzakelijk zijn. Dit is ook van toepassing voor mogelijke nutsvoorzieningen, rioleringen en infrastructuur binnen het plangebied.

Effectief komt het er op neer dat het gehele plangebied in drie adviesgebieden kan worden opgedeeld (afb. 5):

Adviesgebied A (circa 2600 m²): onder voorbehoud van de huidige plannen dat geen ontgravingen/verstoringen dieper dan 40 tot 60 cm -mv (afhankelijk van de locatie binnen het plangebied) zullen worden gerealiseerd in adviesgebied A en dat behoud *in situ* wordt nagestreefd, wordt geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Bij verandering van de plannen, of bij het aantreffen van archeologische resten hoger dan voornoemde diepten, wordt aanbevolen alsnog archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een opgraving.

Adviesgebied B (circa 900 m²): met kennis van de huidige plannen en het gegeven dat ontgravingen/verstoringen dieper dan 60 cm -mv aan de orde zullen zijn, wordt ter hoogte van de huisnummers 42-44A (complex D) archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd, in de vorm van een opgraving (standaard, of variant begeleiding). Het zal dan gaan om het hele vlak dat bouwrijp gemaakt zal worden, waar bestaande funderingen gesloopt worden en waar eventuele kabels, leidingen en riolering gepland zijn.

Tevens adviseren wij om de start van de ondergrondse sloop van de aanbouwen aan de achterzijde van 'complex C' archeologisch te begeleiden. In het geval er aanwijzingen zijn voor archeologisch relevante sporen onder de huidige funderingen, kan in dat geval gelijk worden gedocumenteerd (en eventueel worden opgeschaald naar een opgraving). Indien er geen aanwijzingen zijn voor archeologische waarden in dit deel van het gebied, kan dan worden afgeschaald. Dit kan bijvoorbeeld door de verdere werkzaamheden vrij te geven, of deze extensief te begeleiden (waarbij op regelmatige momenten een veldinspectie zal worden uitgevoerd).

De zones binnen 'complex C' die op het moment niet bebouwd zijn, dienen te worden opgegraven bij grondroerende activiteiten dieper dan 40 cm -mv.

Bij de archeologische opgraving ter hoogte van 'complex D' dient rekening te worden gehouden met tenminste twee onderzoeksvlakken (vlak 1 ter hoogte van de top van archeologisch relevant muurwerk en vlak 2 als controlevlak voor het middeleeuwse (en eventueel laat-prehistorische spoorniveau).

Adviesgebied C (circa 500 m²): hier wordt de bestaande bebouwing behouden en zullen volgens de huidige plannen geen grondroerende activiteiten plaatsvinden. Archeologisch onderzoek is niet aan de orde, tenzij alsnog gesloopt gaat worden en de grond dieper dan 40 cm -mv geroerd zal worden.

'Archeologievriendelijk bouwen' houdt ook in dat de huidige ontwikkeling van het gebied toekomstig archeologisch onderzoek niet belemmert en dat het archeologische sporenniveau op langere termijn haar kwaliteit kan behouden. Als dat niet het geval zou zijn, kan immers niet gesproken worden van behoud ter plaatse (*in situ* behoud). Ten aanzien van een zorgvuldige omgang met het erfgoed en de (planologische) handhaving dient het plangebied bij archeologievriendelijk bouwen dus haar archeologische dubbelbestemming te behouden. Daarbij zullen waarschijnlijk regels en contractuele verplichtingen moeten worden opgesteld voor de kopers van woningen in het gebied en voor externe partijen die in de toekomst ontgravingen zouden willen uitvoeren. Alleen op die wijze kan worden geborgd dat de behoudenswaardige vindplaats in het plangebied ook in de toekomst niet alsnog verloren gaat door toekomstige graafwerkzaamheden. Betreffende de delen die archeologisch zijn opgegraven en vrijgegeven, is het niet meer noodzakelijk een dubbelbestemming te hanteren.

4. Besluitvorming

Uiteindelijk is het aan het bevoegd gezag (gemeente Echt-Susteren) om te besluiten óf en zo ja, onder welke voorwaarden zij akkoord kan gaan met eventuele maatregelen die leiden tot 'archeologievriendelijk bouwen' en behoud *in situ* van de vindplaats. Het verdient daarom aanbeveling dit document voor te leggen aan de bevoegde overheid. Indien de bevoegde overheid akkoord gaat met de bovengenoemde werkwijze, dan zal ten behoeve van de opgraving in adviesgebied B een Programma van Eisen moeten worden opgesteld en getoetst moeten worden door de bevoegde overheid.

Literatuur

Van Dijk, X.C.C., 2008: Plangebied Edith Steinstraat te Echt, gemeente Echt-Susteren; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en een visuele inspectie, Weesp (*RAAP-Notitie 2625*).

Dyselinck, T.A.F., 2009: Echt, Edith Steinstraat, Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, 's-Hertogenbosch (*BAAC-rapport A-09.0071*).

Pellemans, S. 2022: *Bouwhistorisch onderzoek Bovenstestraat 34-44*, Roermond.

Legenda

A: appartementenblok, aanleg-/ontgravingsniveau funderingsbalken 600mm +/- maaiveld

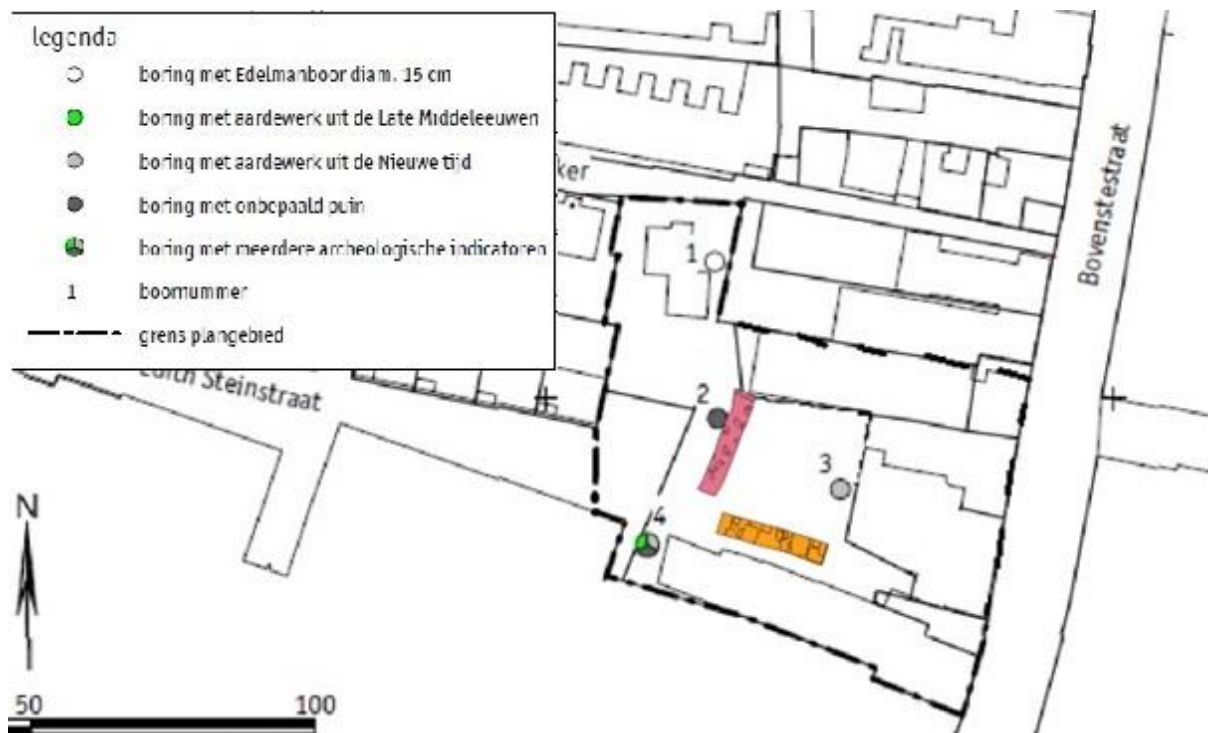
B: stadswoningen, aanleg-/ontgravingsniveau vloer 400mm +/- maaiveld

C: behoud van huidige hoofdbebouwing, transformatie naar appartementen en studio's.

D: stadswoningen, aanleg-/ontgravingsniveau vloer 800mm +/- maaiveld

E: binnenterrein > tuinen en parkeren op maaiveld, noodzakelijk infiltratievoorzieningen, bestrating, leidingen etc. zullen binnen de gestelde 600mm +/- maaiveld worden aangelegd

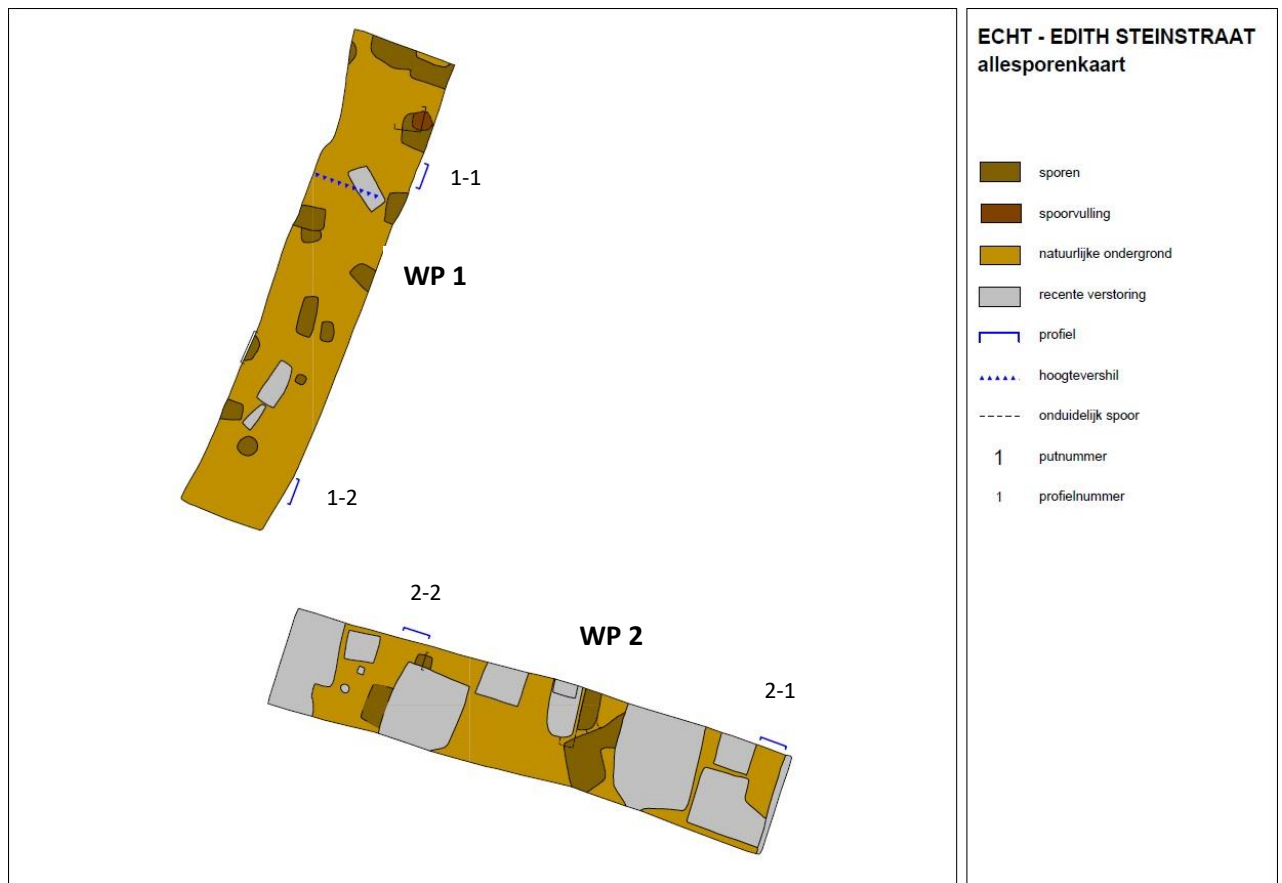
Afbeelding 1: Huidige plannen met bodemverstoringen (met het noorden rechts)

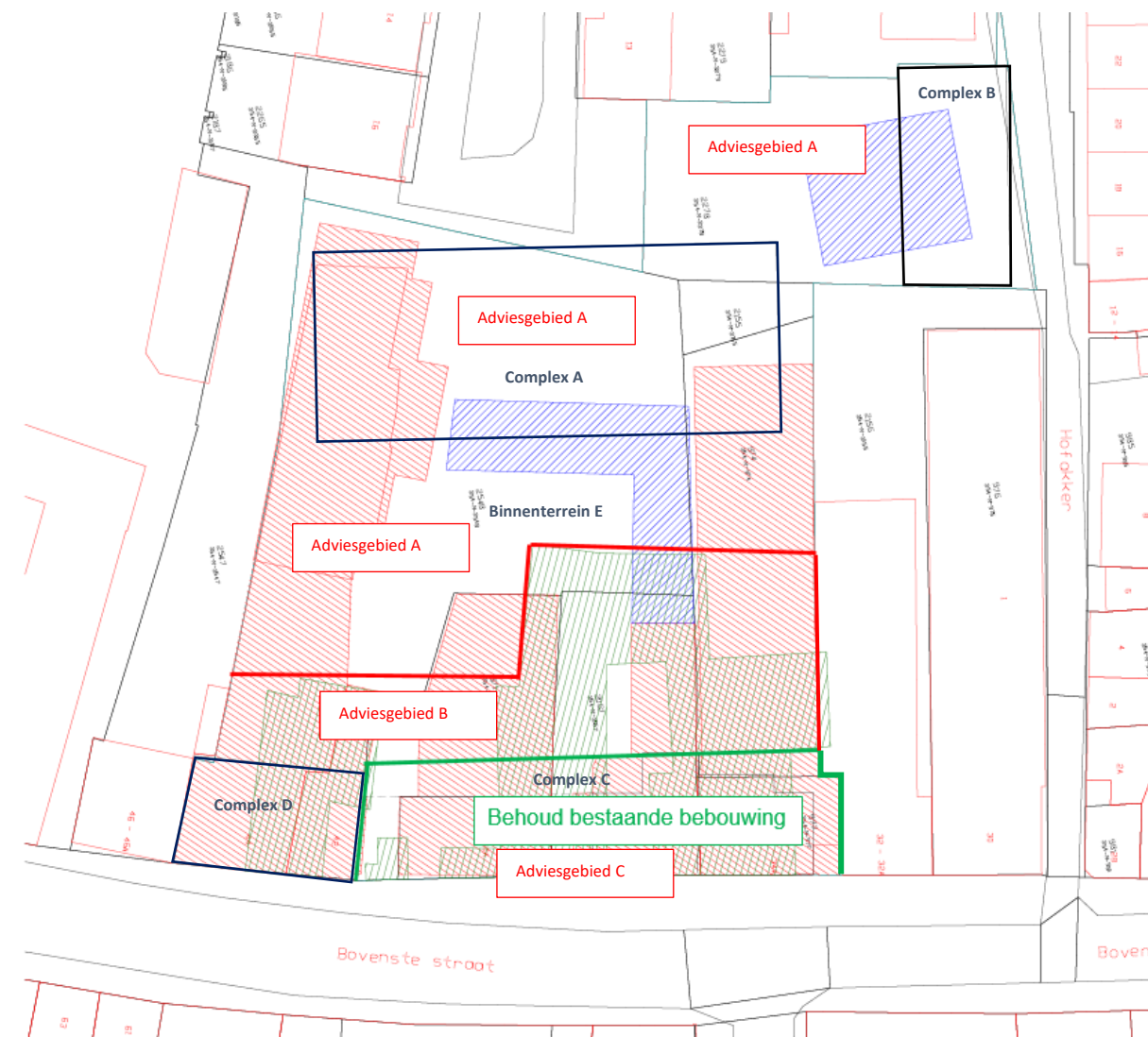
Afbeelding 2: Het huidige plangebied met boringen en proefsleuven (uit Dyselinck 2009).

Afbeelding 3: De huidige plannen met de proefsleuven.

Afbeelding 4: De allesporenkaart ('ASK') van het proefsleuvenonderzoek in 2009 (uit Dyselinck 2009). De sporen betreffen merendeels vroeg- tot laat-middeleeuwse sporen en enkele recente verstoringen.

Legenda: Rood gearceerd = bestaande bebouwing
 Blauw gearceerd = al gesloopte bebouwing
 Groen gearceerd = bebouwing op kadastrale kaart, ouder dan 1832
 Donkergrijze lijnen = huidige kadastrale percelen
 Donkerblauwe lijnen en tekst = contour nieuwe, geplande bebouwing en binnenterrein E

Afbeelding 5: Adviesgebieden geprojecteerd op overzicht bebouwing (huidig en historisch).